

відповідальність за службові зловживання у сфері незаконного використання з метою отримання прибутку гуманітарної допомоги, благодійних пожертв або безоплатної допомоги [4].

Отже, в умовах воєнного стану необхідне нормативне забезпечення та ефективне правове регулювання запобігання та протидії всіх форм службових зловживань. Протидія корупції в умовах воєнного стану є складним завданням, але воно є життєво важливим. За допомогою спільних зусиль уряду, громадянського суспільства та міжнародної спільноти України, нашу державу можна зробити більш прозорою, підзвітною та стійкою до корупції.

Список використаних джерел

1. Про запобігання корупції : Закон України від 14.10.2014 № 1700-VII // База даних (БД) «Законодавство України» / Верховна Рада (ВР) України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18>.

2. Національне агентство з питань запобігання корупції URL:<https://nazk.gov.ua/uk/na-svitlomu-botsi-yak-nazk-pratsyuvalo-pidchas-vijny/>

3. Інформаційна система моніторингу реалізації державної антикорупційної політики URL: <https://dap.nazk.gov.ua/>

4. Кримінальний кодекс України: Закон України від 05 квітня 2001 р. №2341-ІІ (із змінами). URL: <http://zakon.rada.gov.ua/>

Комаринська Юлія Борисівна,
професор кафедри криміналістики
та судової медицини Національної
академії внутрішніх справ, кандидат
юридичних наук, доцент

ОКРЕМІ АСПЕКТИ РОЗСЛІДУВАННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВопорушень, ПОВ'ЯЗАНИХ З ДОМАШНІМ НАСИЛЬСТВОМ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Питання запобігання, протидії домашньому насильству та забезпечення контролю за обігом та застосуванням цивільними особами вогнепальної зброї, на сьогоднішній день стоїть дуже гостро. Особливо це стосується України, так як в умовах збройної агресії однієї із східних країн, серед українського населення панує страх, нестабільність морально-психологічного стану, агресія. Також, внаслідок війни, люди лишають, втрачають свої домівки і переїжджають до нових, не завжди комфортних, як морально так і матеріально, місць проживання, набуваючи при цьому статусу тимчасово переміщених осіб. Такі метаморфози, відчуття втрати свого життя, зумовлюють зародження або активізацію насильство в середині родини [1].

Ще у 2018 році у **Концепції Державної соціальної програми запобігання та протидії домашньому насильству та насильству за**

ознакою статі на період до 2025 року [2] до окремої категорії осіб, які страждають від домашнього насильства віднесено до групи підвищеного ризику потрапляння у ситуацію насильства осіб з інвалідністю, похилого віку, внутрішньо переміщених осіб. Тим самим, апріорі, визначено особливий морально-психологічний стан таких осіб, що має визначальне значення для обрання слідчим тактики проведення досудового розслідування у кримінальних провадженнях де потерпілим є ті, хто окрім страждань спричинених воєнною агресією, страждають від домашнього насильства.

На підготовчому етапі проведення слідчих розшукових дій, особливо тих, що мають вербальний характер, слідчому слід пам'ятати про попередній насильницький досвід як у потерпілого так і підозрюваного, враховувати так звану «історія» травм психологічних (депресія, вживання наркотиків та алкоголю, посттравматичний стрес, суїцидальні думки тощо), фізичних (черепно-мозкові травми, ушкодження кінцівок, тощо) та сексуального характеру (розбещення, ризикована сексуальна поведінка тощо) [3, 4].

Група науковців з Австралії та Великобританії [5], провівши аналіз матеріалів щодо реагування поліцією на випадки як домашнього насильства та пов'язаних із ним правопорушень, дійшли до висновків, що поліцейські майже не звертають увагу на психологічні проблеми зі здоров'ям у потерпілих. Аналіз матеріалів кримінальних проваджень даної категорії в Україні також вказують на прагнення поліції відмежуватися від спілкування із такою категорією осіб, переадресувати таке спілкування до медичних працівників. Така ситуація негативно впливає на процес досудового розслідування. На нашу думку, знання про психічне здоров'я тих, хто бере участь у домашньому насильстві, може дозволити спланувати та розробити більш ефективні тактичні прийоми отримання вербальної інформації, що матиме доказове або орієнтуюче значення [6].

Тривалий насильницький досвід відбивається і на поведінці осіб, які вчиняють кримінальні правопорушення, що є своєрідним «продовженням» домашнього насильства. На загострення насильницьких стосунків впливає втрата чоловічого контролю над партнером-жінкою та дітьми, відчуття втрати контролю побуту у родині, відчуття неспроможності забезпечувати родину, в разі переміщення до іншого помешкання – втрата можливості чинити домашнє насильство у звичних для правопорушника умовах, виникнення відчуження між партнерами в наслідок переміщення та втрати нажитого, та багато інших тригерів. Знання та розуміння цих обставин, дозволить слідчому вірно визначити тактичні прийоми, вміло побудувати психологічний контакт із підозрюваним.

Також, слід зазначити, що ще одним розповсюдженим, на сьогодні, кримінальним правопорушенням, що пов'язане із домашнім насильством та вчиняється у формі психологічного насильства (39%) є посягання на здоров'я людей під приводом проповідування релігійних

віровчень чи виконання релігійних обрядів. У зв'язку з тим, що адепти релігійних груп зазвичай надто сильно підпадають під вплив «духовних наставників», вони стають надто вразливими до будь-яких маніпулювань щодо них, тому сприймають проповідування віровчень чи виконання обрядів як невід'ємну частину віри, незважаючи на їх злочинну сутність [8, с. 107]. Введення дію рішення Ради національної безпеки і оборони щодо **заборони в Україні релігійних організацій**, афілійованих із центрами впливу в росії, вплинуло і на сімейні стосунки, в тому числі активувало домашнє насильство та відповідно пов'язані із ним кримінальні правопорушення.

Список використаних джерел

1. Комаринська Ю.Б., Руденко А.І. Вогнепальна зброя як знаряддя вчинення кримінальних правопорушень, пов'язаних із домашнім насильством. *Міждисциплінарних міжнародного наукового журналу «Наука та перспективи» зареєстрована в Чехії. Державний реєстраційний номер у Міністерстві культури Чеської Республіки*: Е 24142. № 11 (30) 2023. Р. 502 – 513.

2. Про схвалення Концепції Державної соціальної програми запобігання та протидії домашньому насильству та насильству за ознакою статі на період до 2025 року. Верховна Рада України. Режим доступу: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/728-2018-p?find=1&text=групи+підвищеного+ризик#w2_1

3. Sandler W., Lillo-Martin D. (2006) *Sign Language and Linguistic Universals*. Cambridge University Press; Cambridge, MA, USA: 2006. 372 p.

4. Domestic violence and severe psychiatric disorders: prevalence and interventions / L. M. Howard et al. *Psychological Medicine*. 2009. Vol. 40, no. 6. P. 881–893. URL: <https://doi.org/10.1017/s0033291709991589> (date of access: 25.03.2023).

5. Prevalence of Mental Illnesses in Domestic Violence Police Records: Text Mining Study / G. Karystianis et al. *Journal of Medical Internet Research*. 2020. Vol. 22, no. 12. P. e23725. URL: <https://doi.org/10.2196/23725> (date of access: 25.03.2023).

6. Комаринська Ю. Б. Засади встановлення психологічного контакту із потерпілими від кримінальних правопорушень, що пов'язані із домашнім насильством. *Юридична психологія*. 2023. № 1(32). С. 43-50. DOI: <https://doi.org/10.33270/03233201.43>

7. Алфьоров С.М. Об'єктивна сторона злочину, передбаченого ст. 181 КК України // *Право і Безпека*, 2010. С. 106-109.